

KIRJALLINEN KYSYMYS 614/2012 vp

Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Ylen 20.8.2012 julkaiseman uutisen mukaan Suomessa asuvat somalit ovat alkaneet vierailla entisen kotimaansa pääkaupungissa Mogadishussa. Somaliliiton mukaan Mogadishussa on vierailut jo satoja somaleja viime vuoden aikana. Harvat kuitenkin suunnittelevat muuttoa takaisin Somaliaan.

Ulkoministeriön 26.6.2012 päivätyssä matkustustiedotteessa todetaan, että taistelut Mogadishussa ovat lakanneet. Tiedotteen mukaan Somalian turvallisuustilanne on sen sijaan huonontunut aiemmin suhteellisen vakaina pidetyillä Puntmaan ja Somalimaan alueilla sekä Somalian keski- ja eteläosissa. Somalian levottomuudet ovat siis siirtyneet itsenäiseksi julistautuneen Somalimaan ja alueelliseksi itsehallinnoksi julistautuneen Puntmaan alueille. Matkustustiedotteessa myös todetaan terrorismin uhan koskevan varsinkin länsimaalaisia.

Turvallisuustilanteen parannuttua Mogadishussa turkkilainen Turkish Airlines -lentoyhtiö on aloittanut kaupalliset lennot Helsingistä Istanbulin kautta Mogadishuun. Toistakymmentä vuotta jatkuneen sisällissodan ja levottomuuksien jälkeen Suomen somalit itse näyttävät pitävän Somalian tilannetta riittävän rauhallisena maassa lomailuun. Kannattamattomana reittiä tuskin lennettäisiin nykyistä kahta kertaa viikossa.

Ulkomaalaislain (2004/301) 106 §:n mukaan pakolaisaseman voi saada Suomessa turvapaikan, pakolaisstatuksen tai perhesiteen perusteella tai henkilölle voidaan myöntää tietyin edelly-

tyksin toissijainen suojeluasema. Ulkomaalaislain 107 §:ssä säädetään pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttamisesta muun muassa seuraavasti:

Henkilön pakolaisasema lakkautetaan, mikäli tämä

— vapaaehtoisesti uudelleen turvautuu kansalaisuusvaltionsa suojeluun;

— vapaaehtoisesti asettuu asumaan maahan, josta pakeni ja jonka ulkopuolelle jäi vainon pelosta;

tai

— ei ilmeisesti enää ole suojelun tarpeessa, koska olosuhteet, joiden vallitessa hänestä tuli pakolainen, ovat lakanneet olemasta.

Henkilön toissijainen suojeluasema lakkauteaan, mikäli

— toissijaisen suojeluaseman myöntämiseen johtaneet olosuhteet ovat lakanneet olemasta tai muuttuneet siinä määrin, ettei suojelua enää tarvita.

Koska osa pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman saaneista Suomen somaleista lomailee Somaliassa, heidän ei enää voida katsoa tarvitsevan Suomen tarjoamaa suojelua. Lisäksi turvapaikkapäätöstä Suomessa odottavien somalien tilanne on lähtömaan olosuhteiden osalta selvästi muuttunut. Turvapaikkahakemusten käsittelyajat Maahanmuuttovirastossa ovat pitkiä, normaalin menettelyssä keskimäärin noin vuoden mittaisia. Somalialaisten perhesideperusteisten oleskelulupahakemusten käsittely on kuitenkin ruuh-

kautunut siten, että parhaillaan ratkaisua odottavista hakemuksista vanhimmat on pantu vireille vuoden 2009 lopussa. Lähtömaan turvallisuustilanne on siis hakemuksen jättöhetkeen nähden muuttunut näissä tapauksissa huomattavasti.

Suomi on kansainvälisin sopimuksin sitoutunut tarjoamaan suojelua sitä tarvitseville. Kansalaisten on voitava luottaa siihen, että turvapaikkamenettelyä ei käytetä siirtolaisuuden ja ns. elintasopakolaisuuden väylänä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Katsooko hallitus, että lähtömaassaan vapaaehtoisesti ja ilman pakottavaa tarvetta matkustavat henkilöt ovat edelleen suojelun tarpeessa?

Helsingissä 22 päivänä elokuuta 2012

Jussi Halla-aho /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Jussi Halla-ahon /ps näin kuuluvan
kirjallisen kysymyksen KK 614/2012 vp:

*Katsooko hallitus, että lähtömaassaan
vapaaehtoisesti ja ilman pakottavaa tar-
vetta matkustavat henkilöt ovat edelleen
suojelun tarpeessa?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ulkomaalaislain (301/2004) 107 §:n mukaan
henkilön pakolaisasema lakkautetaan, jos hän ei
ilmeisesti ole enää suojelun tarpeessa, koska olo-
suhteet, joiden vallitessa hänestä tuli pakolainen,
ovat lakanneet olemasta. Henkilön toissijainen
suojeluasema lakkautetaan, jos toissijaisen suo-
jeluaseman myöntämiseen johtaneet olosuhteet
ovat lakanneet olemasta tai muuttuneet siinä
määrin, ettei suojelua enää tarvita. Pakolaisase-
man ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttamis-
ta harkittaessa tulee suorittaa yksilöllinen tutkin-
ta. Lakkauttamisen edellytyksenä on olosuhtei-
den merkittävä ja pysyvä muutos.

Oikeuskäytännön mukaan lyhytkestoiset vie-
railut ja lomat lähtömaassa eivät johda pakolais-
aseman tai toissijaisen suojeluaseman lakkautta-
miseen. Jos pakolaisaseman tai toissijaista suoje-
lua saanut henkilö muuttaa pysyvästi asumaan
lähtömaahansa tai on jo asunut kaksi vuotta Suo-
men ulkopuolella, voidaan hänen pakolaisase-
mansa tai toissijainen suojeluasemansa lakkaut-
taa.

Ulkoasianministeriön matkustustiedotteen
26.6.2012 mukaan Somalian turvallisuustilanne

on huono. Somaliaan ei tule matkustaa ja myös
Somaliaan matkustamista on harkittava tar-
koin. YK on luokitellut koko Somalian, mukaan
lukien Somalimaan, alueeksi, jonne matkustami-
seen liittyy erittäin suuri riski. Jatkuvat taistelut
varsinkin Somalian keski- ja eteläosissa vaativat
yhä lähes päivittäin kuolonuhreja YK:n rauhan-
turvaoperaatio AMISOM:in, väliaikaishallituk-
sen, islamistisen Al-Shabaab - liikkeen ja klaanien
välisissä yhteenotoissa. Yleisesti ottaen tur-
vallisuustilanne Somalian pääkaupungissa Mo-
gadishussa on parantunut, mutta tilanteen ei
kuitenkaan vielä voida sanoa vakiintuneen. So-
malian sisällissota on kestänyt yli 20 vuotta ja ti-
lanteet voivat muuttua hyvinkin nopeasti. Muuta-
man kuukauden kestäneestä rauhallisemmasta
jaksosta ei vielä voida tehdä pitkälle meneviä
johtopäätöksiä. Maahanmuuttovirasto seuraa So-
malian tilannetta jatkuvasti ja tarvittaessa muut-
taa turvapaikkapäätöskäytäntöään esimerkiksi
Mogadishun osalta, jos tilanne jatkuu pitempään
rauhallisena ja vakaana.

YK:n pakolaisten oikeusasemaa koskevan
yleissopimuksen (SopS 77/1968) ja kansainväli-
sen suojelun lähtökohtana on, että jos ja kun olo-
suhteet pakolaisten lähtömaassa rauhoittuvat,
ovat suojelua tarjoavat valtiot velvollisia tuke-
maan pakolaisten mahdollisuuksia palata lähtö-
maahansa. Myös Suomessa kansainvälistä suoje-
lua saava henkilö voi saada tukea palatakseen
lähtömaahansa. Palaajalle voidaan korvata koh-
tuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi
kunta voi maksaa yhdelle henkilölle enintään
kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän
kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää
vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2012

Sisäasiainministeri Päivi Räsänen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 614/2012 rd undertecknat av riksdagsledamot Jussi Halla-aho /saf:

Anser regeringen att personer som frivilligt och utan tvingande skäl reser till sitt ursprungsland fortfarande är i behov av skydd?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 107 § i utlänningslagen (301/2004) upphör en persons flyktingstatus om han eller hon uppenbart inte längre är i behov av skydd, eftersom de förhållanden som rådde när han eller hon blev flykting har upphört att råda. En persons status som alternativt skyddsbehövande upphör, om de förhållanden som beslutet att bevilja personen status som alternativt skyddsbehövande grundade sig på har upphört att råda eller har förändrats i sådan mån att skydd inte längre behövs. Vid bedömningen av om en persons flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ska återkallas ska en individuell utredning göras. En förutsättning för återkallande är en betydande och bestående ändring i omständigheterna.

I enlighet med rättspraxis leder kortvariga besök och semestrar i ursprungslandet inte till att personens flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande återkallas. Om en person som har fått flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande flyttar för att varaktigt bosätta sig i sitt ursprungsland eller har redan bott utanför Finland i två år kan hans eller hennes flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande återkallas.

Enligt utrikesministeriets resemiddelande av den 26 juni 2012 är säkerhetsläget i Somalia dåligt. Man ska inte resa till Somalia och man ska också överväga noga innan man reser till Somaliland. FN har klassificerat hela Somalia, inklusive Somaliland, som ett område dit resor medför mycket stora risker. Ständiga strider i Somalias centrala och sydliga delar mellan FN:s fredsbevarande styrka AMISOM, övergångsregeringen, den islamistiska rörelsen Al-Shabaab och klanerna kräver fortfarande dödsoffer nästan varje dag. Allmänt taget har säkerhetsläget i Somalias huvudstad Mogadishu förbättrats, men man kan dock ännu inte säga att läget har stabiliserats. Inbördeskriget i Somalia har pågått över 20 år och läget kan ändras mycket snabbt. Man kan inte dra långtgående slutsatser av en fredligare period som varat i några månader. Migrationsverket följer upp läget i Somalia hela tiden och ändrar vid behov sin praxis i fråga om asylbeslut till exempel när det gäller Mogadishu, om läget fortsätter att vara lugnt och stabilt en längre tid.

FN:s konvention angående flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77/1968) och beviljande av internationellt skydd utgår från att om och när omständigheterna i flyktingarnas ursprungsland stabiliserats är de stater som tillhandahåller skydd skyldiga att stödja flyktingarnas möjligheter att återvända till ursprungslandet. Även i Finland kan en person som åtnjuter internationellt skydd få stöd för att återvända till sitt ursprungsland. Den som återvänder kan få ersättning för rimliga rese- och flyttkostnader. Kommunen kan dessutom betala återflyttningssbidrag som för en person motsvarar högst utkomststödets grunddel för två månader och för en familj högst utkomststödets grunddel för fyra månader.

Ministerns svar

KK 614/2012 vp — Jussi Halla-aho /ps

Helsingfors den 20 september 2012

Inrikesminister Päivi Räsänen